

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 3. Solvuntur opposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

eger intellectu ad visionem, quam exigit; ergo nulla est ratio, ne locutiones S. S. P. P. in sensu rigoroso accipiantur.

354. **Contra 3.** Intellectui etiam adiuto per lumen gloriæ non debetur visio ratione sui, sed ratione luminis gloriæ, quod quidem est tota ratio, cur debeat, vel dicatur deberi toti complexo; ad eum modum, quo materia est ratio, cur totus homo dicatur materialis: & anima est ratio, cur totus homo dicatur spiritualis: cum hoc autem discrimine, quod anima non advenit supra existentiam materiæ; sicuti advenit lumen supra existentiam intellectus: atqui eo præcisè, quod visio debeat intellectui non ratione sui, sed ratione luminis, quod est supra omnem ordinem naturalem, & existentiam intellectus, nequit intellectus se habere ut causa principalis, sed ut causa instrumentalis visionis, non quidem latè, sed rigorosè sumptæ; ergo &c. **Contra 4.** Applicatio omnipotentiae ad producendam visionem non advenit complexo ex intellectu, & lumine ratione existentiae intellectus, sed ratione existentiae luminis: etenim ex duabus concausis in eandem actionem concurrentibus, ea est propriè principalis, & elevans, cui duo competunt; primum jus ad consortium cum altera comparte virtutis. Secundum jus ad operationem in linea physica saltem moraliter in consortio alterius comprincipii. Istitis enim positis altera superioris est ordinis in agendo, ac proinde ipsi, & non comparati debitus est concursus causæ primæ ad effectum; unde ipsi detur compars, non e contra. Quapropter siconcausæ se mutuo exigant, vel in exigant mutuo, nec una præ altera sit ratio, cur complexo debeat operatio, ut evenit in duobus ignibus se per accidens atemperantibus ad tertium; aut in intellectu, & specie, aliisque causis mutuo subordinatis inter se, neutra dicitur elevata, vel elevans: beneverò si concurrant duæ supra positæ conditiones, quæ concurrunt in lumine; ergo &c. Ex dictis

355. **Fit 1.** Intellectum (idem de aliis similibus causis) habere virtutem inchoatam ad visionem beatificam, quæ quidem inchoata virtus jure dicitur potentia obedientialis, nec absolute dicenda est potentia naturalis. Ratio est, quia ista vox *potentia naturalis* secundum significationem, quam habet in scola, talis dicitur, quatenus respicit terminum naturalem: atqui virtus inchoata non dicitur talis, secundum significationem, quam habet in Schola, prout respicit terminum naturalem, sed prout respicit terminum supernaturalem; ergo virtus inchoata dicenda non est potentia naturalis, sed potentia obedientialis. Quapropter potentia obedientialis, & potentia naturalis, licet sint idem secundum rectum, sunt diversissimæ secundum obliquum, a quo desumunt appellationem: ad eum modum, quo virtutes diversas accipiunt denominationes secundum diversos actus, quos eliciunt, ut dixi de Vir. Poen. à num. 63. Unde intellectus dicendus est causa partialis respectu

visionis, non quidem causa partialis naturalis, sed causa partialis obedientialis.

Fit 2. Contra Alvarez, aliosque Thomistas, gratiam determinari ad agendum non quidem à voluntate nudè sumptæ, bene verò à voluntate instructa, & operante cum gratia, se atemperanti voluntati quoad munus determinandi; Ratio est. *Quia uti, est applicare aliquid principium actionis ad actionem*, ut habet S. Thomas 1. 2. quæst. 16. art. 1. Sed voluntatis instructæ cum gratia, est uti gratia ad operandum, ut habet idem D. Thomas Lect. 1. ad 2. Corinth. 13. & 1. part. quæst. 62. art. 3. ad 2. Idemque docent Concilium Senonense, & alii P. P. apud Ripali disp. 110. Sec. 10. ergo voluntatis instructæ gratia est applicare gratiam ad actionem, ac proinde & munus determinandi: insuper actio salutaris procedens à voluntate, & à gratia, est electio voluntatis, & non gratiæ, sed electio non est ejus, qui determinatur ab alio cooperante, sed ejus, qui determinat; est enim ejus, cujus in potestate est, quod sit, vel non sit actio; ergo voluntatis, & non gratiæ est munus determinandi ad salutarem actionem. Rursus electio solum competit potentiae ad utrumque; indifferenti, cujus libito relinquatur determinatio: sed hoc voluntati convenit instructæ gratiæ, & non gratiæ ad actus salutare non potenti prædeterminare; ergo &c. Verum de his latius in Traç. de gratia.

SECTIO III.

Solvuntur opposita.

Objic. 1. Contra 1. Si lumen gloriæ non est tota ratio agendi, intellectus haberet virtutem inchoatam ad visionem: sed talis inchoata virtus est chymærica; ergo &c. Prob. min. ex D. Thoma quæst. un. de virt. in Com. art. 10. ad 2. ubi ait: *Respectu eorum, quæ facultatem nature non excedunt, habet homo à natura non solum principia receptiva, sed etiam principia activa: respectu autem eorum, quæ facultatem nature excedunt, habet homo à natura aptitudinem ad recipiendum.* Atqui aptitudo ad recipiendum non est potentia activa, sed passiva; ergo ex D. Thoma non datur in creaturis potentia obedientialis activa respectu actuum supernaturalium nature indita; sed passiva tantum, & receptiva formarum supernaturalium, quibus mediantibus possit actus supernaturales elicere. Confir. 1. Ex D. Thoma 1. 2. quæst. 109. art. 1. dicente: *Unaquæque forma indita rebus à Deo habet efficaciam respectu alicujus actus determinati, in quem potest secundum suam proprietatem, ultro autem non potest, nisi per aliquam formam superadditam.* Atqui hoc esset falsum, si in rebus creatis daretur potentia obedientialis immediate productiva actuum supernaturalium; ergo &c. Confir. 2. ex eodem D. Thoma 3. part. quæst. 62. art. 4. & q. 27. de verit. art. 4. pluribusque aliis in locis, docente, in Sacramentis Novæ Legis residere virtutem

tem, intrinsicam ad producendam gratiam, quam virtutem dicit esse specialem, incompletam, fluentem, & transeuntem, ac reductivè pertinere ad prædicamentum qualitatis, in quo ponitur gratia sanctificans: atqui si in Sacramento Novæ Legis daretur potentia obedientialis gratiæ productiva, inutilis esset hæc virtus specialis transiens, & fluens; ergo &c.

358. Resp. conc. maj. & neg. min. Ad prob. conc. maj. in sensu D. Thomæ, & dist. min. aptitudo ad recipiendam adæquatam rationem agendi non est activa, sed passiva conc. ad recipiendum inadæquatam virtutem agendi, sive incrementum virtutis, quo elevatur virtus receptiva ad agendum, per virtutem inadæquatam agendi, quam suscipit; talis quippe aptitudo non est activa, sed passiva neg. min. & consequentiam; quæ quidem est contra D. Thomam in sensu distinctionis nostræ loquentem, ut ex n. 348. Tum etiam in 4. dist. 8. q. 2. a 3. ad 4. ubi ait: *sicut creatura inest potentia obedientia, ut in ea fiat, quicquid creator disposuerit, ita etiam ut ea mediante fiat, quod est ratio instrumenti.* Ad 1. confirmationem conc. maj. & neg. min. quia potentia obedientialis nequit in effectum prodire absque principio elevante; atque adeò virtus inchoata talis est, ut sine virtute superaddita operari non possit effectum, quem respicit. Ad 2. confirmat. dist. maj. quam dicit esse spiritualem, & elevantem omitto, obedientialem, & elevantem neg. maj. & dist. min. neg. consequ. Quia virtus inchoata non est virtus elevans, sed elevata; quæ sine elevante nequit producere effectum, utpote inchoatæ virtuti omnino indebitum, & debitum virtuti elevanti. Unde ex hac doctrina D. Thomæ à longè petitur argumentum contra nostram sententiam. Dixi etiam omitto; quia licet quandoque D. Thom. indicet Sacramenta physice causare gratiam: quandoque etiam indicat nõ physice, sed moraliter eam causare, ut dixi in tract. de Sacrament. Vide num. 399.

359. Objic. 2. Instando simul solutionem. Virtus inchoata à nobis admixta in intellectu respectu visionis, simul esset entitativè naturalis, & supernaturalis: atque adeò chimerica: ergo non in intellectu, sed in solo lumine stat tota ratio agendi visionem. Prob. ant. imprimis ea virtus esset entitativè naturalis; cum sit de essentiali rei naturalis constitutivo: deinde esset entitativè supernaturalis; cum potentia specificetur ab actu, in quem ordinatur, atque adeò si ordinatur ad actus supernaturales erit entitativè supernaturalis; ergo &c. Conf. Virtus, quæ simul esset finita, & infinita est chimerica: atque illa virtus inchoata simulest finita, & infinita: esset quidem finita, cum esset creata; esset autem infinita, cum haberet potentiam ad producendum in infinitum; ergo &c.

360. Resp. neg. ant. ad probationem dist. antecedens quoad primam partem: esset entitativè naturalis ad operandum naturaliter nego, ad o-

perandum obedientialiter conc. ant. deinde dist. secundam partem ant. esset supernaturalis quoad denominationem provenientem ab operatione conc. quoad entitatem neg. ant. & consequentiam. Ratio est, quia illa virtus naturalis non operatur, nisi ut conjuncta cum virtute supernaturali elevante; atque adeò non operatur nisi ut supernaturalizata. Qua de causa licet entitativè sit naturalis, inesse potentia operativæ, & denominativè supernaturalis, & constituitur cum comprincipio aggregatum supernaturale, & excedens vires naturæ: ad potentiam enim supernaturalem non requiritur, quod omnia ipsius constitutiva sint supernaturalia, sed fat est, quòd aliquod constitutivum sit supernaturale ordinans reliqua ad supernaturalem operationem, ut contingit in nostro casu. Ad Confir. conc. maj. & neg. minorem; quia virtus infinita non est illa, quæ dum existat, potest in infinitum operari, aliter anima rationalis potest, dum existat, elicere actus suos naturales per totam æternitatem, esset infinita virtus naturalis. Requiritur ergo ad infinitatem, ut res ex suis intrinsicis sit illimitata: cum autem creatus intellectus illimitatus non sit, exinde neque esset infinitus, sed revera finitus.

Objic. 3. Colligendo plura absurda, quæ ex potentia obedientiali intellectus nascuntur: nam si detur ista potentia obedientialis in natura, dabitur in natura vis quædam initialis immediate productiva effectuum supernaturalium; atque adeò erunt in natura initia gratiæ, & semina quædam rerum supernaturalium, quod fuit error Semipelagianorum, ut videri potest in Collat. 13. Abbat. Cheremonis; ergo &c. Confir. 1. Si detur hæc potentia obedientialis in homine frustra ponuntur habitus supernaturales infusi ad eliciendos actus fidei, spei, & charitatis: frustra ponitur in Sacerdote Character ad consecrandum Corpus Christi, vel ad absolvendum à peccatis: inutile eriam erit lumen gloriæ in Beatis ad videndum Deum: sed hæc omnia sunt absurda; ergo &c. Prob. maj. frustra sit per plura, quod potest fieri per pauciora: sed per solam potentiam obedientialem, & concursum Dei supernaturalem homo potest hæc omnia præstare, & illos actus elicere; ergo superfluum erit ponere in justis habitus infusos, Characterem in Sacerdotibus, & lumen in Beatis. Confir. 2. Illa potentia obedientialis tollit necessitatem gratiæ sufficientis, & multum favet Janzenio, & ejus sectatoribus; gratia enim sufficiens solum admittitur à Theologis, ut reddat voluntatem proximè, & completè potentem ad eliciendos actus supernaturales, præsertim pro eo tempore, & loco, quo tenetur observare præcepta supernaturalia; ergo si per solam potentiam obedientialem, & concursum simultaneum possit voluntas reddi proximè, & completè potens ad illos actus eliciendos, quare opus erit gratiæ sufficientis, & auxiliò transiente?

Confir. 3. In Concilio Tridentino Sess. 6. can.

can. 3. definitur hominem indigere gratia præveniente in ordine ad actus supernaturales: atqui si homo habet virtutem agendi proximam, & productiva actuum supernaturalium, non est cur talis gratia præveniens desideretur in potentiis elicivis eorum; sufficere enim sola gratia concomitans, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis, qui talem virtutem, & potentiam compleat; ergo hæc potentia obedientialis cum necessitate gratiæ prævenientis, & cum definitione Tridentini cohærerere nequit. Confr. 4. Si daretur in intellectu potentia obedientialis, destrueretur gratia coefficientiæ; ergo &c. Prob. ant. Non potest esse gratia illa coefficientiæ, si alicui potentia entitativè naturali sit connaturaliter debita: de ratione enim gratiæ est, quod gratis detur, & sine ullo debito: atqui gratia illa coefficientiæ, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis erit connaturaliter debitus tali potentiæ obedientiali, quæ est entitativè naturalis; ergo non poterit dici gratia. Prob. min. Omni virtuti activæ, quæ connaturaliter, & ab intrinseco inest alicui rei titulo connaturalitatis, debetur concursus proportionatus actui, quem respicit: v. g. virtuti illuminativæ solis, & calefactivæ ignis concursus ad illuminandum, & calefaciendum. Unde quando Deus illum denegavit igni ad comburendum tres pueros in fornace, talis denegatio fuit miraculosa, & præter cursum, & leges ordinarias divinæ Providentiæ: sed actus, quem respicit, & ad quem ordinatur potentia obedientialis est supernaturalis; ergo illi connaturaliter debetur gratia coefficientiæ, & concursus supernaturalis ad actus supernaturales eliciendos.

863. Resp. neg. ant. Quia illa virtus obedientialis non potest producere se sola aliquem actum iniciantem salutem nostram, & cui deberetur elevatio; sic enim gratia haberet initium in natura, quod quidem docebant Semipelagiani, ut ex num. 702. de Deo. Solum enim potest illa potentia obedientialis operari cum principio elevante sibi indebito, cum quo potest elicere actum supernaturalem iniciantem salutem; qui quidem actus non deberetur potentiæ, quæ elevatur, sed principio elevanti. Ut videas quantum doctrina nostra distet ab errore Semipelagianorum; est enim discrimen adeo grande, ut potius credam, adversarios nolle videre, quam quod non videant. Ad 1. Confr. neg. maj. ad probationem dist. maj. Frustra fit, quando æquè connaturaliter fieri potest, omitto: quando ita fieri non potest neg. maj. & dist. min. neg. consequentiam. Quia in ista divina providentia principia supernaturalia habentur juxta exigentiam gratiæ, quæ fatentibus adversariis, & omnibus Theologis est quasi natura in ordine superno: cum autem connaturalius sit naturæ radicare potentias intrinsecas, quam non radicare, ut ipsi adversarii fatentur, & diximus num. 332. Exinde planè consequitur, connaturalius esse exigentiæ gratiæ, quod detur

habitus intrinseci fidei, spei, charitatis, aliarumque virtutum, quam quod detur competentia solum extrinseca. Ad 2. Confr. neg. ant. Quia gratia sufficiens requiritur, ut elevet potentiam obedientialem, eamque proximè potentem reddat ad actum eliciendum. Hæc autem gratia in præsentia providentia intrinseca est duplici ex titulo: primo quidem ex exigentia gratiæ habitus jam explicata: secundo, quia gratia sufficiens actualis stat in actibus vitalibus intellectus, & voluntatis, qui ex titulo vitalitatis sunt immanentes, & intrinseci. Quomodo ex doctrina nostra tollitur in præsentia providentia necessitas gratiæ sufficientis, & intrinsecæ?

Ad 3. Confr. conc. maj. & neg. min. Quia potentia obedientialis, sive virtus inchoata non est virtus proximè activa, actuum supernaturalium se sola, sed simul cum principio elevante, quo ad eos actus eliciendos indiget, & quod non exigit: atque adeo ut sit proximè expedita, superaddi debet principium supernaturale. Quomodo ergo satis erit purus concursus simultaneus, quandoquidem iste, cum sit actio, supponat jam compincipia ad ipsum prævia? Ad 4. Confr. nego ant. ad prob. conc. maj. & nego minorem: ad probationem dist. majorem: Omni virtuti activæ debetur concursus proportionatus activus, quem respicit intra suam lineam, omitto; quem respicit extra suam lineam, & solum obedientialiter neg. maj. & dist. min. nego consequentiam, ut constat ex dictis; quinimo si adversarii esse velint sui memores, tenentur doctrinam nostram omnino veram fateri; ipsi enim docent speciem impressam naturalem habere virtutem ad producendum cum compincipio elevante actum supernaturalem ex dictis à num. 333. simulque docent tali speciei nequaquam deberi effectum supernaturalem: unde omnia argumenta contra nos ab ipsis facta, in unico exemplo, & fallacia apparet. Quapropter ne adversarii contra se ipsos pugnent, & ne opposita doceant, tenentur potentiam obedientialem admittere, & ad nos confugere.

Objic. 4. Virtus proximè operativa est ratio continendi proximè effectum: sed adæquata ratio continendi supernaturalem effectum visionis est lumen; ergo &c. Prob. min. effectus est adæquate supernaturalis, nec ex naturali, & supernaturali mixtus; ergo virtus ipsum proximè præcontinens non est mixta ex naturali, & supernaturali, sed omnino supernaturalis. Conf. 1. ex Godoi, res superior in inferiori contineri actu non potest; ergo visio supernaturalis nequit contineri actu in intellectu naturali. Confr. 2. si visio superna contineretur in intellectu naturali, actus supernaturalis esset minus supernaturalis, quam habitus; esset enim hic illo minus naturæ indigens, atque adeo magis supernaturalis; ergo &c.

Resp. dist. maj. Virtus completa, & adæquata; conc. incompleta, & partialis, N. maj. & dist. min. neg. consequentiam. Ad prob. conc. ant. & neg. consequentiam. Quia licet effectus sit adæquatus

quæ supernaturalis continet perfectionem vitalitatis: adeoq; requirit causam vitalem, qualis non est habitus luminis: sic lapis, quamvis non sit prædicatum mixtum ex creato, & divino, sed prædicatum purè creatum, pendet à causa simul creata, & divina propter rationem à nobis datam. Quod idem est de millenis aliis exemplis. Nec dici potest, quòd effectus indivisibilis inadæquatè contineatur in causa inadæquata; cum ratio indivisibilitatis impediatur, ne detur inadæquatio inadæquatione effectus; sed tantum inadæquatione causæ, quæ indivisibilis non est, ut dixi num. 339. Ad 1. confirm. dist. ant. Nequit contineri in inferiori solitariè sumpto, conc. simul cum superiori concurrente, neg. ant. & consequ. Ad 2. confirmat. neg. ant. quia supernaturalitas Theologica non sumitur ex dependentia, vel independentia à re naturali, sed ex intrinseca ejus conducentia ad vitam æternam, ut constat à n. 385. De Virtut. Pœnitent. Cum autem res habens dependentiam à re naturali possit habere majorem conducentiam ad vitam æternam, quam altera non dependens, ut patet in unione hypostatica conducente magis ad vitam æternam, quam omnes nostri habitus supernaturales; simulque pendente ab humanitate naturali, exinde res pendens à prædicato naturali potest esse magis supernaturalis, quam altera independens.

367. **Objic. 5.** Actio naturalis nequit attingere supernaturalem terminum, etiam in consortio actionis alterius supernaturalis; ergo neque potentia naturalis. **Confirmat. 1.** Conclusio sequitur debiliorem partem; ergo etiam effectus. **Confirmat. 2.** Causa meritoria naturalis, nec particulariter disponere potest, aut causare supernaturalem affectum etiam in consortio alterius causæ supernaturalis meritorie; ergo neque causa physica naturalis. **Resp.** Omitto antecedens, quod plurimi negant, & neg. consequentiam. Ratio discriminis est, quia actio, cum sit ultima ratio determinandi, non agit nisi prout est in actu; atque adeò nihil ipsi est possibile, nisi id, quod, quando existit, est ipsi actuale: at virtus causativa effectus non est ultima ratio determinandi; sed est potens concurrere vel per se solam, vel simul cum altera nobiliore virtute ad effectum; ad quem ipsa existens se sola non potest; ideoque potest existere sine effectu. Ad primam confirmationem omitto antecedens, & neg. consequentiam. Ratio est, quia præmissæ non movent ad conclusionem, nisi prout representant identitatem extremorum cum medio, in quo stat motivum conclusionis: cum autem identitas cum medio non possit representari magis infallibiliter, quam infallibilis sit unaquæque ex præmissis, exinde conclusio non potest esse nobilior, quam unaquæque ex præmissis: at verò causa physica non movet representando talem identitatem, sed assimilando sibi effectum quantum potest, ipsi communicando perfectiones in se contentas composibiles in effectu, ut

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

patet in elevatione ponderis correspondente in calu duorum agentium, ad mensuram fortioris, quod prævalet in influxu.

Ad secundam confirmationem conc. antecedens, & neg. consequentiam. Quia causa meritoria causat effectum excitando sui complacentiam retributivam, quæ non fiat sine proportionè intrinseca, atque intrinseca rei ordinatione ad vitam æternam, ut ex n. 385. supra citat. de Virtut. Pœnitent. Hæc verò ordinatio, aut proportio naturæ cum supernis implicat: at causa physica causat effectum per actionem à se distinctam, ad quam eliciendam potest ex elevanti principio, quod supponit, essentialiter venire proportio. Exinde omne præmium, cum sic moraliter æstimabile, est moraliter partibile, atq; duabus actionibus meritoriis, assignari moraliter potest pars sui præmii, cum autem omnino implicet, quòd actioni naturali possit excellencia sua præmium supernaturale competere, ideo neq; competere illud potest in consortio actionis supernaturalis meritorie. At in causis physicis sequi non potest absurdum hujusmodi, cum physica indivisibilia divisibilia implicet.

Obj. 6. Si natura ea vi productiva polleret, haberet connexionem cum ente superio, & jus ad ipsum, & consequeretur ad comprincipia, quo totus elevationis ordo everteretur: ergo non habet potentiam obedientialem, aut inadæquatam rationem agendi. **Conf. 1.** Si haberet talem inchoatam virtutem, effectus salutis inchoaretur in natura, cum omnis virtus productiva sit aliqua sufficientia ad effectum: sed hoc implicat; ergo &c. **Conf. 2.** Intellectus independenter à gratia, haberet suam virtutem secum indentificatam: ergo haberet virtutem ad inchoandam salutem. **Resp. neg. ant.** Quia natura, cum per virtutem obedientialem non exigeret neque effectum, neque dispositiones ad illum, neque comprincipia, quibus potens constitueretur, non posset ipsi effectus supernaturalis deberi, atque adeò non haberet connexionem, sed ordinabilitatem obedientialem ad ipsum: quæ quidem juxta plures Philosophos, & Theologos valde diversa est connexionem; quinimò quamvis haberet connexionem cum ente supernaturali ut possibili, non haberet connexionem cum ipso ut actuali, ex dictis n. 381. De Virt. Pœn. quo tota argumenti vis evanescit.

Ad 1. confirm. dist. maj. Inchoaretur in natura ad naturalem ordinem depressa, neg. in natura, ut elevata, & supernaturalizata, & prout cum supernaturali comprincipio operante, conc. maj. & dist. min. neg. consequ. Exinde ad 2. confirmationem dist. ant. haberet suam virtutem ad eliciendū, aut inchoandum se sola effectum supernum, neg. ad eliciendum, & inchoandum simul cum comprincipio elevante, C. ant. & N. conf. Neque refert, quòd effectus sit intrinsecè supernaturalis, ne contineri possit in comprincipio constituto ex partiali virtute non intrinsecè supernaturali: sic apud adversarios à principi

R r pio

pio non vitali, v. g. Specie impressa, oritur actus vitalis; à principio materiali, v. g. Phantasmate oritur species spiritualis; à principio habituali, v. g. Lumine gloriæ, non cognoscitivo, oritur effectus non quidem habitualis, sed actualis, & cognoscitivus.

371. Objic. 7. contra 2. ex Gonet. Causa instrumentalis ex D. Thom. q. 24. de Veritat. art. 1. ad 5. *Est illa, quæ ita movetur ab aliquo agente extrinseco, ut tamen se ipsam à principio intrinseco non moveat, ut constat in ferra, malleo, aliisque instrumentis artificialibus: sed intellectus creatus lumine gloriæ perfusus non ita movetur à Deo ad visionem beatificam, ut seipsum à principio intrinseco non moveat; ergo non concurrat ad illam per modum instrumenti, sed per modum causæ principalis. Major patet, minor prob. Intellectus videns Deum vitaliter operatur, & vivit vita æterna, & beata; sed de ratione causæ vitalis vitaliter operantis est, quod se moveat ab intrinseco, ut docent Philosophi in libris de Anima; ergo &c.*

372. Resp. neg. maj. Est enim impostura, quam dat Gonetus D. Thom. Nam D. Thomas loco ab adversario adducto nequaquam docet causam instrumentalem non posse à se ipsa moveri: sed potius docet oppositum: en ejus verba: *Ad quintum dicendum, quod instrumentum dupliciter dicitur: uno modo proprie: quando scilicet aliquid ita ab altero movetur, quod non confertur ei à movente aliquod principium talis motus, sicut ferra movetur à carpentario: & tale instrumentum non est expertus libertatis: Alio modo dicitur instrumentum magis communiter, quidquid est movens ab alio motum, sive sit in ipso principio sui motus, sive non: & sic ab instrumento non oportet, quod omnino excludatur libertatis ratio, quia aliquid potest esse ab alio motum, quod tamen se ipsum movet: & ita est de mente humana. Quibus profecto verbis nequaquam docet, liberum arbitrium esse causam principalem actus supernaturalis, sed potius docet esse causam instrumentalem, licet distinctam à ferra, & malleo, non se moventibus, quod jam alibi docuerat, ut constat ex n. 352. & 358. Cæterum his omittis*

373. Resp. 2. Dist. maj. ut tamen se ipsam à principio intrinseco non moveat, neque agat nomine suo, conc. & agat nomine suo, neg. maj. & dist. min. neg. conf. Ad prob. dist. maj. vitaliter operatur, si habeat virtutem intrinsecam obedientialiter operativam vitaliter, C. si non habeat, neg. maj. simulq; suppositum falsum, quod tunc Deum videat; & dist. min. de ratione causæ vitalis, reverà vitalis, C. chymericè tantum vitalis, N. min. & conf. Ratio est, quia si intellectus non haberet virtutem intrinsecam obedientialem, ut simul cum comprincipio elevante visionem produceret, sed tota potius ratio agendi staret in lumine intellectus, ad illam visionem non se haberet operativè, sed tantum passivè: unde neque videret, neq; viveret per illam, ne-

que esset non modò causa principalis actus, verum neque activa instrumentalis. Ut videas, quantum robor habeat hæc adversarii ratio fundamentalis.

Obj. 8. De ratione instrumenti propriè sumpti est, ut eleveretur extra latitudinem sui objecti adæquati, ut constat in aqua Baptifimali, quæ elevatur ad producendam gratiam, quæ est extra latitudinem adæquatam cujuscumque agentis creati: sed intellectus creatus in visione beatifica non elevatur extra latitudinem sui objecti adæquati, cum per actum naturalem possit Deum attingere; ergo &c. Conf. Instrumentum propriè sumptum neq; habet virtutem proximam, neq; radicalem ad effectum causæ principalis; aqua enim non habet virtutem radicalem ad producendam gratiam, neque ferra ad scindendum artificiosè; sed intellectus creatus habet saltem virtutem remotam ad videndum Deum; ergo &c.

Resp. dist. maj. Ut eleveretur extra latitudinem sui objecti adæquati omnimodè accepti, N. aliquomodò accepti, conc. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia nulla res potest elevari ad producendum, quin effectus productus aliquomodò sit intra latitudinem objecti adæquati talis rei: res enim, quæ elevatur, vel habet connexionem cum illo objecto ut possibili, vel saltem obedientialem non repugnantiam ad illud producendum, quod sufficit, ut talis effectus intra latitudinem objecti adæquati talis potentie contineatur: si enim ita non contineretur, neque posset dari potentia obedientialis ad illud producendum. Ad confirm. dist. maj. Non habet virtutem proximam, neq; radicalem, quæ fieri possit proxima per comprincipium elevans, neg. quæ fieri non possit proxima, conc. maj. & dist. min. neg. conseq. ut constat ex dictis.

Objic. 9. Quando aliquis effectus, vel actus est connaturalis alicui potentie activæ, procedit ab illa tanquam à causa principali: sed visio beata est connaturalis intellectui creato illustrato lumine gloriæ; cum intellectus ita illustratus sit ordinis divini, & velut Dei formis; ergo &c. Conf. 1. Si intellectus se haberet ut causa instrumentalis ad visionem beatam, non egeret lumine gloriæ ad videndum Deum etiam de via ordinaria, & oculus corporeus posset elevari ad visionem beatam; sed utrumque est falsum, & contra nostra principia; ergo &c. Maj. prob. Instrumenta Dei non elevaruntur, nisi per potentiam obedientialem singulis rebus creatis inditam, atq; de ratione instrumenti est, elevari ultra suum objectum adæquatum; atqui si intellectus haberet potentiam obedientialem ad visionem, non indigeret lumine ad eliciendam visionem: tum etiam, si posset elevari ultra suum objectum adæquatum, nulla esset ratio, cur neque oculus corporeus elevari posset ad videndum Deum; ergo &c. Conf. 2. Quando agens est infinitæ virtutis, sicut Deus, potest ad potentiam

potentia absoluta uti quolibet instrumento ad quemcumque effectum producendum; ergo si intellectus creatus instrumentaliter tantum concurrat ad videndum Deum, poterit ad Dei visionem elevare Deus non solum oculum corporeum, sed lapidem, plantam; &c.

377. Resp. dist. maj. Quando est connaturalis potentia secundum virtutem, juxta quam connaturalis est, conc. secundum virtutem, juxta quam obedientialis est, neg. maj. & dist. min. intellectui creato illustrato lumine gloriae secundum virtutem luminis proportionati ad visionem, conc. secundum virtutem obedientialem intellectus improporionati, neg. min. & conseq. Ratio est, quia in aggregato ex intellectu, & lumine datur duplex partialis virtus; altera consistens in lumine, cui connaturalis est visio, altera consistens in intellectu, cui visio est supernaturalis: cum autem visio debeatur illi complexo non quidem ratione exigentia intellectus, sed exigentia luminis. Exinde est connaturalis complexo non ratione exigentia intellectus, sed ratione exigentia luminis.

378. Sic in Christo constituto complexo ex humanitate, & verbo datur connaturaliter unio hypostatica, non quidem connaturalitate adveniente ratione humanitatis, cui unio est supernaturalis, sed ratione verbi, cui supernaturalis non est. Ad primam Confir. neg. major. ad prob. neg. maj. quoad secundam partem, & quoad utramque partem minorem. Ratio est, quia instrumentum quantumvis habeat potentiam obedientialem, non potest quia tale operari sine principio elevante, neque se exercere nisi circa objectum, quod intra obedientialem ipsius sphaeram continetur. Unde neque oculus corporeus elevari potest ad videndum Deum, cum videre dicat ultra genus effectuum, genus quasi causae formalis ex n. 329. Et simul dicat visionem elici per principium ipsi proportionatum, quod plane non est sola potentia obedientialis, sed ipsa simul cum principio elevante.

379. Ad 2. Conf. dist. ant. Quocumque instrumento habente potentiam inchoatam, & obedientialem, conc. non habente, N. ant. & conf. Sic quia nulla res potest se ipsam producere, nec habet virtutem inchoatam ad se producendam, cum non habeat virtutem adaequatam, ut realiter inadaequatè à se ipsa distinguatur; exinde non potest elevari ad se ipsam producendam. Quare si oculus corporeus non habet virtutem inchoatam ad producendam visionem beatificam, poterit etiam elevari ad illam producendam: sicut apud adversarios elevatur aqua ad producendum physicè gratiam: at non ex eo potest oculus Deum videre, sicut aqua neque est amica Dei, vel frui Deo, quamvis gratiam producat: nam sicut frui, & amare requirunt virtutem vi gratiae quasi causae formalis insupplebilem; ita & videre. Unde sicut est diversissimè producere gratiam, & gratum esse: ita diversissimè est producere visionem, vel videntem esse, quod de facto patet in lumine producente visionem, & non vidente, neque potente videre.

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

Obj. 10. Si intellectus creatus humanus instrumentaliter concurreret ad visionem in patria, etiam voluntas humana se haberet per modum instrumenti ad actus supernaturales, quos elicit: sed hoc est absurdum; ergo &c. Probat. min. ex D. Thom. 2. 2. q. 23. art. 2. ubi ait: *Non potest dici, quod sic moveat Spiritus S. voluntatem ad actum diligendi, sicut movetur instrumentum; sic enim tolleretur ratio voluntarii, & excluderetur ratio meriti.* Conf. Illa est causa principalis, quae concurrens ad effectum, & naturalem virtutem, & perfectionem saltem aequalem effectus perfectioni habet: illa verò est instrumentalis, quae non habet praedicta illa duo praedicata: sed lumen gloriae non continet illa duo praedicata ratione visionis; non enim est vitale, licet habeat connaturalem virtutem productivam visionis; ergo vel neque lumen, vel neque intellectus est causa principalis, sed instrumentalis Dei, vel solus intellectus est causa principalis.

380. Resp. conc. maj. & neg. min. ad prob. conc. ant. in sensu D. Thom. & neg. conseq. Quia D. Thom. non docet, quod Spiritus S. non moveat voluntatem ad actum diligendi, sicut movetur aliquid instrumentum: sed sicut movetur illud, quod, licet sit principium actus, non tamen est liberum ad eliciendum actum, vel non eliciendum actum, quae est ipsa doctrina nostra. Dicitur enim voluntatem esse instrumentum, sed liberum, liberè agens, non ex sola sua intrinseca virtute, sed simul cum comprincipio suo principali, quo indiget ad agendum. Quapropter valde timeo, quod adversarius truncaverit truncatum testimonium D. Thomae, in quo si integrè poneretur, appareret nostra ratio: sic enim habet: *Similiter etiam non potest dici, quod sic moveat Spiritus S. voluntatem ad actum diligendi, sicut movetur instrumentum; quod etsi sit principium actus, non tamen est in ipso agere, vel non agere; sic enim tolleretur ratio voluntarii, & excluderetur ratio meriti.*

381. Ad conf. 2. respondent aliqui neg. maj. quia aequalitas perfectionis in causa, & effectu ad summum requiruntur ad causam uniuocam: non verò ad causam principalem, ad quam satis est, quod sit virtus naturaliter exigens effectum sive magis, sive minus perfectum; simulque moveat, ut cum ipsa cooperetur causa instrumentalis, cum qua constituit aggregatum continens solum perfectionem effectus: neque in alio sensu intelligi possunt auctoritates Scripturae, & PP. supra à nobis adductae. Unde sine sufficienti fundamento requiritur ad causam principalem uterque iste conceptus cum principiis Theologicis parum consentaneus. Haec autem responsio majori indiget expositione, quare 2. dist. maj. saltem aequalè effectui perfectione habet, sit causa partialis, principalis N. si sit totalis, C. maj. & C. min. N. conf. quia causa principalis actus supremi meritorii non est solum principium effectivum consistens in habitu, aut ejus supplemento, sed etiam auxilia actualia moraliter concurrentia, ut dicem^{us} a n. 32. de Grat. aggregatum verò ex gratia habituali & actuali jam est perfectius actu elicit.